

збереження «старої» структури виробництва. Крім того, залежна від експорту модель розвитку економіки України характеризується чутливістю до зовнішніх факторів, які негативно впливають на економічну трансформацію української економіки [2].

Основним напрямком національної структурної політики є покращення конкурентних переваг національної економіки шляхом досягнення чотирьох взаємопов'язаних цілей: підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників товарів та послуг на внутрішньому та міжнародному ринках та забезпечення вжиття структурних заходів для підвищення конкурентоспроможності країни [3].

Найкращі шанси в умовах глобальної конкуренції країна може отримати, лише розвиваючи одночасно сировинну та інноваційну економіку. Конкретні пропорції між ними необхідно цілеспрямовано регулювати в процесі стратегічного планування структурних зрушень з урахуванням довгострокових національних інтересів. Рішення щодо неперіоритетних видів економічної діяльності приймаються зважаючи на їх роль у підтримці життєдіяльності та безпеки суспільства.

Висновки. Вирішення питань із структурними вадами є найбільшим викликом для відновлення української економіки. Наявність значних сировинних ресурсів не гарантує країні економічного зростання за даними напрямками операційної діяльності. Інструменти, що використовуються державою для розвитку виробничої сфери, не використовуються повною мірою, не створюючи стимулів для зменшення матеріало- й енергоємності виробництва, та інноваційно-інвестиційної діяльності. Тому Україні варто скорочувати експорт сировини та постачати на міжнародний ринок товари з високою доданою вартістю, тобто продукцію глибокої переробки. Сфера послуг, що характеризується останнім часом поживавленням у структурі ВВП має продовжувати рухатися у тому ж напрямку і закріплювати свої позиції у структурі національної економіки України.

Література

1. Скірка Н. Я. Структура економіки: сутність, основні завдання та типи. Науковий вісник НЛТУУ : зб. наук.-техн. пр. 2008. Вип. 18.5. С. 205–217.
2. Кухар М. Доларовий ВВП України виріс за 2017 на 20,5 %. Бізнес. 24 березня 2018. URL : <https://www.5.ua/ekonomika/dolarovyi-vvp-ukrainy-vyris-za-2017-rik-na-205-167140.html>.
3. Крючкова І. В. Макроструктурні чинники інвестиційних криз в економіці України впродовж 1991–2015 рр. Економіка і прогнозування. 2016. № 1. С. 23–40. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2016_1_4.
4. Наконечна К. В. Особливості національної структури економіки та проведення національної структурної політики в Україні. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2016. Вип. 246. С. 325–333.
5. Квартальні розрахунки валового внутрішнього продукту України за 2010-2017 роки [Текст] : статистичний збірник / Р. А. Старовойтенко [та ін.] ; ред. І. М. Нікітіна; Державний комітет статистики України. К. : [б.в.], 2018. 140 с.: табл.

УДК 311.330.556

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ І ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

А. В. Сидорова

Стан іноземного інвестування економіки України в останні роки значно погіршився: скоротилися обсяги інвестицій, надходять вони не в ключові для країни галузі. Прямі іноземні інвестиції очікувано повинні виступати каналом передачі нових технологій, ефективного менеджменту країнам, що розвиваються. Проте, країни-інвестори вкладають кошти у вигідні для них галузі задля отримання прибутку, здійснюють реінвестування доходів, тобто повторне вкладення коштів – якісної складової майбутнього експорту. Але, іноземні

інвестори певною мірою також сприяють вирішенню проблеми зайнятості, підвищення продуктивності праці та заробітної плати в приймаючій економіці.

Метою роботи є оцінювання впливу реінвестованих доходів від іноземних інвестицій на економічне зростання України.

Незначний обсяг інвестицій в Україну в останні роки є ключовим показником несприятливого інвестиційного клімату. З огляду на динаміку показника привабливості можна сказати, що за період 2015–2019 рр. інвестиційна привабливість була на низькому рівні, і в цілому знизилась у порівнянні з 2015 р. на 8,5 %. Винятком був 2017 р., коли відбулось деяке пожвавлення в інвестуванні України, у наступні роки виявлено незначну тенденцію до зниження рівня інвестиційної привабливості [2].

Причинами низької інвестиційної привабливості України можна вважати: політичну та економічну нестабільність, збройний конфлікт на сході України, незавершеність процесу реформ, тіньовий сектор, інфляцію, неефективну державну бюрократію, ускладнений доступ до фінансів, часту зміну урядів, високі податкові ставки, складність податкового законодавства, невідповідну якість інфраструктури, недостатню здатність до інновацій, злочинність та крадіжки, погану етику робочої сили, низьку якість охорони здоров'я, недостатню освіченість працівників. Також спостерігається занепад традиційних галузей економіки: чорної металургії, вугільної галузі, важкого машинобудування, теплової електроенергетики, нафтохімічної промисловості.

Розвиток національної економіки має сильну залежність від залучення іноземних інвестицій, що повинні бути спрямовані на економічне зростання, переобладнання та оновлення перспективних галузей.

Проте, з України переважно експортується сировина та вироби первинної обробки, оскільки це дешевше, ніж купувати готову продукцію та сплачувати відповідні податки. За даними Державної служби статистики України [2], у 2019 році від загальної суми експорту частка зернових культур склала 19 %, чорних металів – 17 %, руди – 7 %. Якщо порівнювати географічну складову України за показниками експорту (табл. 1) та показниками інвестиційної діяльності, можна зробити висновок, що країни-інвестори та країни-експортери, то це одні й ті самі країни.

Таблиця 1

Країни-партнери України в експортній та інвестиційній діяльності*

Країни-інвестори в Україну	Країни-експортери
Перші 10 країн	
Кіпр, <u>Нідерланди</u> , <u>Російська Федерація</u> , Швейцарія, <u>Польща</u> , <u>Угорщина</u> , Люксембург, <u>Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії</u> , Франція, Австрія	<u>Китай</u> , <u>Польща</u> , <u>Російська Федерація</u> , Туреччина, Італія, <u>Німеччина</u> , Єгипет, <u>Індія</u> , <u>Нідерланди</u> , <u>Угорщина</u>

Джерело: 2, 3

Динаміка надходжень іноземних інвестицій характеризується високою варіацією й показує їх зростання за період 2015–2019 рр. від -457,98, до 5860 млн дол. У 2015 році обсяг надходжень мав від'ємний показник, оскільки обсяг виведення іноземного капіталу перевищував нові надходження. У період 2015–2019 рр. реінвестовані доходи мали нестабільну динаміку, змінюючись від -3418,8 у 2015 р. до +3249,6 млн дол. у 2019. Частка реінвестованих доходів до загального обсягу ПІІ в Україну у 2019 р. становила 55,5 %, що відповідає середньосвітовому рівню.

Для визначення взаємозв'язків і обґрунтування побудови кореляційно-регресійної моделі обсягів реінвестованих доходів від іноземних інвестицій досліджено вплив таких чинників: зовнішній борг, курс долару, сальдо експорту-імпорту, ціна на нафту, індекс людського розвитку, внутрішній борг України (у постійних цінах 2010 р.), рівень інфляції,

рівень безробіття, індикатор ділових очікувань (Джерело даних: взято з [2, 3]. Після виключення несуттєвих і мультиколінеарних факторів в моделі залишилось три фактори: сальдо експорту-імпорту, індекс інфляції та індикатор ділових очікувань:

$$Y_x = 31,375 + 0,246x_3 - 14,350x_7 - 0,143x_9$$

За критеріями апроксимації (критерій Фішера, коефіцієнт детермінації, відносна помилка апроксимації) отримане рівняння є адекватним. У рівнянні регресії реінвестованих доходів усі три фактори спричинили негативний вплив і пояснюють зниження їх обсягів. Це вказує, що сучасна галузева структура прямого іноземного інвестування економіки України та навіть вкладення реінвестованих доходів не відповідають пріоритетам розвитку держави, не здійснюють ефективного впливу на економічне зростання і формування інноваційної моделі розвитку. Для її побудови необхідно залучати інвестиції в пріоритетні для країни галузі, які можуть зменшити сировинну спрямованість економіки.

Література

1. Чекмасова І. А. Реінвестування доходів як основний компонент прямих іноземних інвестицій у промисловість України. *Бізнес-інформ*. 2020. № 7. С. 77–82.
2. Державна служба статистики. 2020. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Національний Банк України. 2020. URL: <https://bank.gov.ua/>

УДК 504.06

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ АНТРОПОГЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Л. С. Ситник, Є. О. Шаховалова

Активізація антропогенної діяльності, реалізація деяких заходів НТП без оцінки їх екологічного сліду призвели до виникнення загрози виживання людства внаслідок вичерпання багатьох природних ресурсів та деградації довкілля. Викиди забруднюють повітря і воду, негативно впливають на клімат. Триває деградація земель і опустелювання. Ці процеси охоплюють до 29 % світових земель. Негативні геологічні явища, виснаження невідновлюваного (геологічного) природного капіталу поширені більш, ніж на 50 % території України [1].

В структурі промисловості України переважає сировина та низько технологічна продукція (руди, метал, комплектуючі для машин з низьким рівнем доданої вартості). Залучення зростаючих обсягів викопного палива, металургія погіршують довкілля, збільшують витрати на охорону здоров'я та соціальне забезпечення.

Але у науково-методичній літературі не приділяється достатньо уваги оцінці глобального екологічного навантаження на екосистему. Питання про відсутність системного підходу до визначення екологічного впливу кожної частини технологічного ланцюга вироблення продукції або видобутку природних ресурсів поставив вітчизняний вчений В. В. Артамонов у 2019 р. [2].

Визначено протиріччя, породжені невідповідністю законів розвитку суспільства і законів природи, а саме, суперечності між відносно короткими виробничими циклами і тривалими циклами відтворення екологічних систем; між виробничим цілями природокористування і можливостями самовідновлення біоти.

Мета: виявити основні методичні положення оцінки екологічного сліду заходів НТП та антропогенної діяльності по усіх етапах технологічного ланцюгу вироблення продукції або видобутку природних ресурсів.